

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/113/2023
Identifikačné číslo spisu:	4120202410
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:4120202410.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. L., nar. X., bytom P., zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Žatkom, so sídlom Trenčianska cesta 603, Bánovce nad Bebravou, proti žalovanej T. L., nar. X., bytom W., zastúpenej advokátkou JUDr. Máriou Jakubíkovou, so sídlom Fraňa Mojtu 43, Nitra, o zaplatenie 18.035,83 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25C/19/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 19. apríla 2023 sp. zn. 25Co/70/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej p r i z n á v a voči žalobcovi n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 8. februára 2022 č. k. 25C/19/2020-410 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.483,27 eur s 5 % ročným úrokom z omeškania od 25. 08. 2020 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok I.). Vo zvyšku návrh zamietol (výrok II.) a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 61,38 % (výrok III.).

1.1. Prvoinštančný súd svoje rozhodnutie právne zdôvodnil ustanoveniami § 2 ods. 1, § 3 ods. 1, § 115, § 136, § 137, § 139, § 143, § 144, § 148a ods. 2, § 149 ods. 1, 4, § 150, § 511 ods. 2, 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“). Súd skúmal okolnosti, za akých dlh vznikol, vzájomné vzťahy strán po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“), ako aj čas, kedy došlo k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, skutočnosti, ktoré nebolo možné pri posudzovaní predmetnej žaloby oddeliť. Pred zánikom BSM počas manželstva si strany sporu ako manželia zobrali úver na nehnuteľnosť a počas ich manželstva došlo k zániku BSM v zmysle zákona, z dôvodu podnikateľskej činnosti jedného z manželov. Úmyslom procesných strán nebolo rozdeľovať pravidelné výdavky, medzi ktoré patrí úhrada mesačných splátok úveru. Nebolo preukázané, že by žalobca so žalovanou o tomto diskutoval a pred podaním tejto žaloby ju

žiadal o podieľanie sa na splácaní úveru. Do rozvodu manželstva (rozvodový rozsudok právoplatný dňa 08. 07. 2019) žili v spoločnej domácnosti. V návrhu na rozvod sa uvádza, že strany spoločne nehospodária, nie je však uvedený presný termín odkedy, a to ani v odôvodnení rozvodového rozsudku. Podľa vyjadrení žalovanej a ňou predložených dokladov, aj v tomto období po zrušení BSM spoločne hospodárili, pričom nepopierala, že náklady si nedelili v rovnakom pomere. Súd uviedol, že v rámci nadobúdania majetku do BSM a jeho vyporiadania po zániku manželstva sú podiely oboch manželov rovnaké aj napriek tomu, že ich príjmy rovnaké nie sú. Len výnimočne môže nastať situácia, kedy súd rozhodne o tom, že ich podiely nebudú rovnaké. V tomto prípade súd takéto dôvody nevidel. Žalobca tvrdil, že všetky náklady hradil len on, tvrdenie, ktoré však nepreukázal. Na doklady predložené dňa 08. 02. 2022 súd v zmysle § 153 CSP neprihliadal, avšak tieto ani nevyvracali včas predložené dôkazy žalovanej o podieľaní sa na spoločných nákladoch. Do právoplatnosti rozvodu išlo medzi stranami o blízke spolubyvajúce osoby. Na základe rozhodnutia o zrušení BSM počas manželstva je možné po právnej stránke presne určiť, kedy k tomu dochádza. Podľa súdu sa však bolo potrebné zaoberať naplnením faktickej stránky tejto skutočnosti. Od zániku BSM by sa podľa zákona mali manželia podieľať na všetkom v rovnakej výške. Reálne sa však takýto scenár nenaplnia, napríklad zväčša ani u spolužijúcich osôb v partnerskom vzťahu, ktoré bez uzavretia manželstva v uvedenom zmysle literu zákona nedodržiavajú. V tomto prípade bolo na zamyslenie, či a v koho neprospech potom samotné vyporiadanie má súd zohľadňovať. Po zániku BSM do rozvodu manželstva si strany nijako nerefundovali vzájomné náklady, ani ohľadne predmetného úveru. O vyššom nároku, než zodpovedá podiel žalobcu na danom úvere, mal žalovanú bez zbytočného odkladu upovedomiť, čo sa nestalo, resp. to žalobca nepreukázal. V priebehu tohto konania prišlo k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, bez zohľadnenia splatenej časti úveru po zrušení BSM ako aj iných položiek, ktoré predstavovali pravidelné uhradené náklady od zrušenia BSM do rozvodu manželstva. Občiansky zákonník podrobnejšie v naznačenom probléme vec nerieši. Súd určitú analógiu videl vo vyporiadaní BSM po rozvode manželstva v tom zmysle, že až po rozvode strany prestávajú spoločne hospodáriť, teda všeobecne k vyporiadaniu dochádza ohľadne spoločných nákladov až platených po rozvode manželstva. Mohlo by sa konštatovať, že v tomto prípade nastal tento dátum právoplatnosťou rozhodnutia o zrušení BSM počas manželstva, ale bolo preukázané, že aj po tomto termíne boli oboma stranami hradené spoločné náklady, a tak sa uvedený termín logicky posúva na dátum právoplatnosti rozvodu manželstva. Súd nevylúčil možnosť, že by bolo možné, aby bol týmto termínom dátum zrušenia BSM počas manželstva, ale v takom prípade je potrebné podrobne a nespochybniteľne dokladovať všetky možné výlučné prostriedky zaplatené jedným z manželov na spoločné náklady tak, aby ich bolo možné všetky zohľadniť. V tomto smere žalobca dôkazné bremeno neuniesol. Rovnako by sa postupovalo pri nemanželskom partnerskom vzťahu, ak by strany nemali podrobné účtovníctvo zachytávajúce akýkoľvek náklad jedného z partnerov na tzv. spoločné náklady. Môže byť namietané, že tak partner robil dobrovoľne, bez nároku na refundáciu. Bez riadneho uplatnenia a zohľadnenia ďalších nákladov je to však možné konštatovať aj v tomto prípade, že do rozvodu manželstva nemal ani žalobca úmysel si dané náklady uplatňovať. To, že by súd nemal platby žalobcu na úver počas manželstva priznať žalobcovi v polovici voči žalovanej potvrdzuje aj tá skutočnosť, že strany tieto platby nezahrnuli do vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo potvrdilo uvedené úvahy súdu. Z uvedených dôvodov súd priznal žalobcovi subrogačný regres až za obdobie zániku manželstva ako zrozumiteľného termínu zániku spoločného hospodárenia v sume 3.483,27 eur za obdobie od júla 2019 (splátka za júl bola až po právoplatnosti rozvodu) do januára 2020 (lehota uplatnená v žalobe) s 5 % úrokom z omeškania v zmysle § 517 OZ a nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. od 25. 08. 2020, teda odo dňa nasledujúceho po doručení predmetnej žaloby, keďže skôr si žalobca v zmysle § 511 OZ nárok voči žalovanej neuplatnil. Výška tejto sumy za dané obdobie nebola sporná. Vo zvyšku ohľadne sumy 14.552,56 eur a úroku z omeškania pred dátumom 25. 08. 2020 súd žalobu zamietol. Zároveň skonštatoval, že ak by (niektoré rozhodnutia súdov sa prikláňajú k nároku z bezdôvodného obohatenia) posudzoval vec v zmysle ustanovenia § 454 OZ ako bezdôvodné obohatenie, na právnom zdôvodnení by to nič nezmenilo. Súd nepovolil žalovanej dlžnú sumu splácať v splátkach v zmysle § 232 CSP, lebo tento návrh dostatočne neodôvodnila. Skutočnosť, že sumu z vyporiadania podielového spoluvlastníctva minula na zabezpečenie bytovej otázky nedostatočne dokladuje nemožnosť žalovanej uhradiť dlh jednorazovo. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP s poukazom na úspešnosť strán sporu.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu, rozsudkom z 19. apríla 2023 sp. zn. 25Co/70/2022 odmietol odvolanie voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie (výrok I.), potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej žalobu zamietol (výrok II.) a v časti trov konania (výrok III.) a žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd posudzujúc odvolanie žalobcu voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie (výrok I.) dospel k záveru, že žalobca nie je osobou oprávnenou podať odvolanie voči tejto časti. K odvolacím námietkam uviedol, že súd prvej inštancie neodňal žalobcovi právo na spravodlivý proces tým, že neprihliadal na doklady predložené jeho právnym zástupcom, naopak postupoval správne a v súlade so zásadou kontradiktórnosti, keď po poučení podľa § 153 a § 154 CSP, neprihliadal na tieto dôkazy predložené žalobcom na pojednávaní, na ktorom vo veci meritórne rozhodol. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že rozhodnutie obsahuje skutkové zistenia, súdom prvej inštancie aplikované právne normy a právne závery, pre ktoré nemožno konštatovať, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa atribúty riadne odôvodneného súdneho rozhodnutia.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca má voči žalovanej nárok na subrogačný regres až za obdobie od zániku manželstva, ako zrozumiteľného termínu zániku spoločného hospodárenia a v ostatnej časti žalobu zamietol. Dodal, že pasívnu solidaritu všeobecne upravuje ustanovenie § 511 OZ a vzniká, ak viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi plniť dlh spoločne a nerozdielne a veriteľ je oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich, pričom ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných dlžníkov zanikne priamo zo zákona. Odsek 2 uvedeného ustanovenia upravuje výšku podielov spoločne a nerozdielne zodpovedných dlžníkov. A ustanovenie § 511 ods. 3 OZ rieši regresné vzťahy vo vnútri spoločenstva. Podľa neho v zásade platí, že pokiaľ niektorý zo solidárnych dlžníkov splní celý dlh sám, prípadne splní viac, než na neho vo vzájomnom vnútornom vzťahu pripadá, vzniká mu následný regres voči ostatným dlžníkom. Avšak podstatný vplyv na posúdenie vzniku tohto následného regresného nároku majú vnútorné vzťahy (pomery) medzi dlžníkmi navzájom, ktoré podľa § 511 ods. 2 OZ môžu byť ovplyvnené okrem právnych predpisov, či rozhodnutia súdu, aj ich vzájomnou dohodou. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že strany sporu naďalej zotrvali v manželskom zväzku aj po zrušení BSM rozhodnutím súdu. Okrem toho, že boli stále manželia, však spolu aj žili, vychovávali tri maloleté deti, viedli spoločnú domácnosť a spoločne hospodárili. Zo zistených skutkových okolností súdom prvej inštancie vyplýva, že žalovaná sa v tomto období väčšou mierou podieľala na starostlivosti o domácnosť a maloleté deti, a to sčasti aj finančne, pričom platila najmä bežné výdavky domácnosti a bežné potreby detí, a žalobca pracoval v Bratislave a zabezpečoval rodinu hlavne materiálne, pričom platil okrem iného aj pravidelné mesačné splátky úverov. Z uvedených skutočností je potrebné vyvodiť záver, podľa ktorého sa strany sporu v danom období konkludentne dohodli na takomto spôsobe hospodárenia, čo zároveň vylučuje následný regresný nárok žalobcu uplatnený za rovnaké obdobie voči žalovanej. Z uvedených dôvodov odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie, dospel k záveru, že za uplatnené obdobie od 01/2017 do 06/2019 žalobcovi regresný nárok za zaplatené splátky úveru voči žalovanej nevznikol.

2.3. Pokiaľ žalobca namietal, že súd prvej inštancie nesprávne posudzoval právny vzťah medzi stranami sporu ako vyporiadanie BSM, pričom on sa domáhal vyplatenia bezdôvodného obohatenia, teda nie subrogačného regresu, túto námietku odvolací súd považoval za nedôvodnú. Z dôvodov rozsudku jednoznačne vyplýva, že uplatnený nárok bol právne posúdený podľa ustanovenia § 511 OZ, pričom okolnosti vzniku predmetného dlhu, vzájomné vzťahy strán po zániku BSM a okolnosti a čas vyporiadania podielového spoluvlastníctva súd posudzoval aj v zmysle § 3, § 115, § 149 a § 150 OZ. Okolnosti, podľa ktorých strany sporu viedli spoločnú domácnosť a spoločne hospodárili, podľa názoru odvolacieho súdu, bolo potrebné vziať do úvahy pri hodnotení uplatneného nároku, a to najmä z dôvodu, že tieto nasvedčovali ich konkludentnej dohode ohľadom splácania ich spoločného záväzku. K námietke žalobcu voči tvrdeniu súdu prvej inštancie, že manželia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi až kým neprestanú byť manželmi, resp. až keď spolu nežijú v jednej domácnosti, odvolací súd uviedol, že takýto záver z rozsudku súdu prvej inštancie nevyplyva. Rovnako nebolo možné prisvedčiť tvrdeniu žalobcu, podľa ktorého súd prvej inštancie vytvoril novú kategóriu manželov, ktorí popri tom, že sú manželmi,

nemôžu byť aj podielovými spoluvlastníkmi, resp. aj môžu byť podielovými spoluvlastníkmi, ale nevzťahujú sa na nich ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce vzťahy podielových spoluvlastníkov. Uvedené tvrdenia žalobca založil na závere, že trvanie manželstva, žitie v spoločnej domácnosti a spoločné hospodárenie, je vo vzťahu k uplatnenému nároku irelevantné, pričom zopakoval, že žiadal o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré vzniklo tým, že za žalovanú ako solidárnu spoludlžníčku plnil ich spoločný záväzok. Odvolací súd však považoval za potrebné uviesť, že všetky záväzky, ktoré mali strany sporu nielen voči svojim veriteľom, ale aj voči svojim maloletým deťom, boli spoločné. A v zásade je jedno, či to bola splátka úveru, platba za energie a vodu, vývoz odpadu, platby v škôlke, nákup potrieb do domácnosti, potravín, či uspokojovanie potrieb ich spoločných maloletých detí. Keďže strany sporu žili v spoločnej domácnosti všetky náklady na spoločnú domácnosť mali uhrádzať spoločne. Avšak pri manželoch nie je možné neprihliadať aj na skutočnosť, že žalovaná venovala spoločnej domácnosti a spoločným maloletým deťom aj osobnú starostlivosť. Pokiaľ žalobca tvrdil (avšak nepreukázal), že pomer spoločného podieľania sa na nákladoch domácnosti bol cca 1:20 v jeho prospech, je zrejmé, že osobnú starostlivosť žalovanej o spoločnú domácnosť a tri maloleté deti vôbec nebral do úvahy. Odvolací súd napokon uviedol, že povinnosť dlžníka, voči ktorému bol uplatnený vyšší nárok, než aký zodpovedá jeho podielu, bez zbytočného odkladu upovedomiť o tom ostatných dlžníkov, vyplýva z ustanovenia § 511 ods. 2 OZ. Hoci v danej veci neprichádzalo do úvahy, aby žalovaná uplatnila voči pohľadávke nejaké námietky, minimálne medzi stranami sporu by bolo okamžite jasné, že ich predstavy o spolužití a spoločnom hospodárení sa diametrálne rozchádzajú. Skutočnosť, že tak žalobca neurobil, nasvedčuje záveru, že strany sporu sa konkludentne dohodli na takom spôsobe hospodárenia, podľa ktorého obaja podľa svojich možností a schopností zabezpečovali chod spoločnej domácnosti, vrátane platenia splátok úveru. Žalobca namietal záver, že spolu hospodárili až do rozvodu manželstva, avšak sám potvrdil, že žalovaná hradila niektoré platby aj po rozvode manželstva. Keďže žalobca považoval spoločné hospodárenie strán sporu pre mérito veci za irelevantné, odvolací súd sa s uvedeným tvrdením ďalej nezaoberal.

2.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti odvolaciemu rozhodnutiu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), a to podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý navrhol, aby dovolací súd napadnuté odvolacie rozhodnutie, prípadne spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. Dovolateľ uviedol, že prvoinštančný súd ako aj odvolací súd, vec nesprávne právne posúdili tak, že manželia nemôžu vyporiadavať podielové spoluvlastníctvo medzi sebou podľa ustanovení upravujúcich podielové spoluvlastníctvo, ale je nutné analogicky použiť na ich vyporiadanie ustanovenia upravujúce vyporiadanie BSM a BSM ako také, čím popierajú samotnú existenciu možnosti zrušiť BSM za trvania manželstva (dokonca ad absurdum za trvania spoločnej domácnosti). Uvedeným postupom by vylúčili (resp. popreli základný zmysel a účel) zákonom predpokladanú možnosť vzniku (a následne vyporiadania) BSM počas manželstva. Súdny nahradili použitie zákonnej úpravy vlastnou úvahou, ktorá však nemá oporu v hmotnom práve, resp. analogicky použili ustanovenia, ktoré neboli pre daný skutkový a právny stav vôbec aplikovateľné. Podľa názoru dovolateľa je pre zachovanie právnej istoty jednoznačne nutné rešpektovať právne postavenie fyzických osôb ako spoluvlastníkov s určitými právami a povinnosťami a rovnako rešpektovať právne postavenie fyzických osôb manželov, ktorí majú BSM, z ktorého vyplývajú určité práva a povinnosti, avšak nie je možné a žiadúce tieto dva inštitúty miešať a prepájať analogicky, pričom za jediný rozhodný argument by konajúci súd určil len existenciu spoločnej domácnosti a spoločného hospodárenia, pretože, tým de facto súd vymazáva právny vzťah podielových spoluvlastníkov a rešpektuje a aplikuje len normy upravujúce vzťahy bezpodielových spoluvlastníkov, kde jednoznačne aj zákon, ale aj súdna prax zohľadňuje spoločnú domácnosť a spoločné hospodárenie.

4. Žalovaná vo svojom stanovisku k dovolaniu žalobcu ocenila riešenie prijaté konajúcimi súdmi. Dovolanie podané žalobcom považovala za nedôvodné. Uviedla, že nie je pravdivé tvrdenie, že súdy

aplikovali na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva ustanovenia o BSM. Taktiež nie je pravdou, že sudy použili v tejto veci analógiu či vlastnú úvahu. Sudy len opísali svoju úvahu, resp. dotknutými ustanoveniami zákona len uviedli, prečo a ako sa rozhodli aplikovať ustanovenie § 511 OZ, a to v spojení s existujúcimi inštitútmi, ktoré tým nepopreli. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol alternatívne zamietol a zároveň jej priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

7. Žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci v tom, že v zmysle napadnutého rozhodnutia nemôžu manželia vyporiadavať podielové spoluvlastníctvo medzi sebou podľa ustanovení upravujúcich podielové spoluvlastníctvo, ale je nutné analogicky použiť na ich vyporiadanie ustanovenia upravujúce vyporiadanie BSM a BSM ako také, čím popiera samotnú existenciu možnosti zrušiť BSM za trvania manželstva (dokonca ad absurdum za trvania spoločnej domácnosti). Uvedeným postupom by rozhodovanie súdov vylúčilo (resp. popreli základný zmysel a účel) zákonom predpokladanú možnosť vzniku (a následne vyporiadania) BSM počas manželstva.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (quaestio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (quaestio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnosť právneho posúdenia veci preto nemožno vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu, ale len argumentáciou spochybňujúcou použitie právnej normy súdom na daný prípad, alebo jej interpretáciu, prípadne jej aplikáciu súdom na zistený skutkový stav.

8.3. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa žalobcu riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje totiž dovolaciemu súdu posúdiť, či ide o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, či je táto otázka riešená dovolacím súdom rozdielne alebo nebola riešená.

9. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia Civilného sporového poriadku vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Ak však dovolanie aj po zameraní sa dovolacieho súdu na jeho obsah (§ 124 CSP) zostáva naďalej nejednoznačné alebo nejasné v tom, že z neho nemožno s istotou usúdiť, ktorú právne významnú otázku mal dovolateľ na myslí, je potrebné mať na zreteli, že právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v ustanoveniach Civilného sporového poriadku nedáva žiadny priestor pre uplatnenie domnienok alebo dedukcií dovolacieho súdu o tom, ktorú z viacerých právnych otázok riešených prvoinštančným a odvolacím súdom mal dovolateľ (jeho advokát) na myslí pri formulovaní dovolania.

9.1. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne.

9.2. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, nie o právnu otázku, ktorá podľa dovolateľa mala byť riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

10. Žalobca uviedol, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku možnosti manželov vyporiadavať podielové spoluvlastníctvo medzi sebou podľa ustanovení upravujúcich podielové spoluvlastníctvo, pričom mal analogicky použiť na ich vyporiadanie ustanovenia upravujúce vyporiadanie BSM, čím vlastne poprel samotnú existenciu možnosti zrušiť BSM za trvania manželstva (dokonca ad absurdum za trvania spoločnej domácnosti). Uvedeným postupom rozhodovanie súdov vylúčilo (resp. poprelo) základný zmysel a účel zákonom predpokladanú možnosť vzniku (a následne vyporiadania) BSM počas manželstva.

10.1. Súd prvej inštancie v bode 27. svojho rozsudku uviedol, že úmysel strán nebolo rozdeľovať pravidelné výdavky, medzi ktoré úhrada mesačných splátok úveru patrí. Nebolo preukázané, že by žalobca so žalovanou o tomto diskutoval, že by ju pred podaním tejto žaloby žiadal o podieľanie sa na splácaní úveru ... V bode 10. odôvodnenia sú pritom citované spoločné náklady, ktoré tá-ktorá strana sporu uhrádzala aj počas rozvodového konania. Podľa vyjadrení žalovanej a ňou predložených dokladov aj v tomto období po zrušení BSM spoločne hospodárili ... od zániku BSM by sa podľa zákona mali vlastne manželia podieľať na všetkom v rovnakej výške, od splátky úveru až po kúpu chleba. Reálne sa však takýto scenár nenaplnia, napríklad zväčša ani u spoločných osôb v partnerskom vzťahu, bez uzavretia manželstva v uvedenom zmysle literu zákona nedodržiavajú. Bolo v tomto prípade na zamyslenie, či a v koho neprospech potom samotné vyporiadanie má súd zohľadňovať. Po zániku BSM do rozvodu manželstva si strany nijako nerefundovali vzájomné náklady, ani ohľadne predmetného úveru. O vyššom nároku, než zodpovedá podiel žalobcu na danom úvere mal žalovaný bez zbytočného odkladu upovedomiť, čo sa nestalo, resp. to žalobca nepreukázal. V priebehu tohto konania prišlo k vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva, bez zohľadnenia splatenej časti úveru po zrušení BSM ako aj iných položiek, ktoré predstavovali pravidelné uhradené náklady od zrušenia BSM do rozvodu manželstva. Občiansky zákonník podrobnejšie v naznačenom probléme vec nerieši. Súd určitú analógiu videl vo vyporiadaní BSM po rozvode manželstva v tom zmysle, že až po rozvode strany prestávajú spoločne hospodáriť, teda všeobecne k vyporiadaniu dochádza ohľadne spoločných nákladov až platených po rozvode manželstva. Mohlo by sa konštatovať, že v tomto prípade nastal tento dátum právoplatnosťou rozhodnutia o zrušení BSM počas manželstva, ale bolo preukázané, že aj po tomto

termíne boli oboma stranami hradené spoločné náklady, a tak sa uvedený termín logicky posúva na dátum právoplatnosti rozvodu manželstva. Súd nevylučuje možnosť, že by bolo možné, aby bol týmto termínom dátum zrušenia BSM počas manželstva, ale v takom prípade je potrebné podrobne a nespochybniteľne dokladovať všetky možné výlučné prostriedky zaplatené jedným z manželov na spoločné náklady tak, aby ich bolo možné všetky zohľadniť. V tomto smere žalobca dôkazné bremeno neunesol. Rovnako by sa postupovalo pri nemanželskom partnerskom vzťahu, ak by strany nemali podrobné účtovníctvo zachytávajúce akýkoľvek náklad jedného z partnerov na tzv. spoločné náklady. Môže byť namietané, že tak partner robil dobrovoľne, bez nároku na refundáciu. Bez riadneho uplatnenia a zohľadnenia ďalších nákladov je to však možné konštatovať aj v tomto prípade, že do rozvodu manželstva nemal ani žalobca úmysel si dané náklady uplatňovať. To, že by súd nemal platby žalobcu na úver počas manželstva priznať žalobcovi v polovici voči žalovanej potvrdzuje aj tá skutočnosť, že strany tieto platby nezahrnuli do vyporiadania podielového spoluvlastníctva, čo potvrdzuje uvedené úvahy súdu.

10.2. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver. Súd prvej inštancie považoval v danej veci za rozhodujúce, že po zániku BSM, do rozvodu manželstva, si strany nijako nerefundovali vzájomné náklady, ani náklady na úver, a žalobca nepreukázal, že žalovanú upovedomil o vyššom nároku, než zodpovedá jeho podielu na úvere. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že aj po zrušení BSM počas manželstva strán sporu, bolo preukázané, že spoločné náklady boli hradené oboma stranami. Preto považoval za logické, aby sa termín vyporiadania spoločných nákladov posunul až na dátum právoplatnosti rozvodu manželstva. V opačnom prípade by bolo potrebné podrobne a nespochybniteľne dokladovať všetky výlučné prostriedky zaplatené jedným z manželov na spoločné náklady tak, aby ich bolo možné všetky zohľadniť, v ktorom smere žalobca dôkazné bremeno neunesol. Bez riadneho uplatnenia a zohľadnenia ďalších nákladov konštatoval, že do rozvodu manželstva nemal ani žalobca úmysel si dané náklady uplatňovať. Na základe uvedeného dospel k záveru, že žalobca má voči žalovanej nárok na subrogačný regres až za obdobie od zániku manželstva, ako zrozumiteľného termínu zániku spoločného hospodárenia, a v ostatnej časti žalobu zamietol. Odvolací súd sa s uvedeným záverom súdu prvej inštancie stotožnil.

10.2.1. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie krajský súd dodal, že podľa neho v zásade platí, že pokiaľ niektorý zo solidárnych dlžníkov splní celý dlh sám, prípadne splní viac, než na neho vo vzájomnom vnútornom vzťahu pripadá, vzniká mu následný regres voči ostatným dlžníkom. Avšak podstatný vplyv na posúdenie vzniku tohto následného regresného nároku majú vnútorné vzťahy (pomery) medzi dlžníkmi navzájom, ktoré podľa § 511 ods. 2 OZ môžu byť ovplyvnené okrem právnych predpisov, či rozhodnutia súdu, aj ich vzájomnou dohodou. V danej veci z obsahu spisu vyplýva, že strany sporu naďalej zotrvali v manželskom zväzku aj po zrušení BSM rozhodnutím súdu. Okrem toho, že boli stále manželia, však spolu aj žili, vychovávali tri maloleté deti, viedli spoločnú domácnosť a spoločne hospodárili. Zo zistených skutkových okolností súdom prvej inštancie vyplýva, že žalovaná sa v tomto období väčšou mierou podieľala na starostlivosti o domácnosť a maloleté deti, a to sčasti aj finančne, pričom platila najmä bežné výdavky domácnosti a bežné potreby detí, a žalobca pracoval v Bratislave a zabezpečoval rodinu hlavne materiálne, pričom platil okrem iného aj pravidelné mesačné splátky úverov. Z uvedených skutočností je potrebné vyvodit' záver, podľa ktorého sa strany sporu v danom období konkludentne dohodli na takomto spôsobe hospodárenia, čo zároveň vylučuje následný regresný nárok žalobcu uplatnený za rovnaké obdobie voči žalovanej.

10.3. Dovolateľ vo svojom dovolaní opakovane namietal, že sudy posudzovali predmetnú právnu otázku tak, že na predmetné vzťahy ustanovenia týkajúce sa BSM aplikovali, aj keď v predmetnom čase bolo BSM medzi stranami už zrušené. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako i z rozhodnutia súdu prvej inštancie dovolací súd nezistil, že by na tento právny vzťah sudy aplikovali ustanovenia týkajúce sa BSM. Ako správne zhrnul odvolací súd v bode 27.2. súd prvej inštancie v danej veci aplikoval viaceré ustanovenia OZ, okrem iného aj ustanovenie týkajúce sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 149 a § 150), to však neznamená, že nárok priznal titulom vyporiadania BSM. Z dôvodov uvedených v bode 27. rozsudku jednoznačne vyplýva, že uplatnený nárok právne posúdil podľa ustanovenia § 511 OZ, pričom okolnosti vzniku predmetného dlhu, vzájomné vzťahy strán po zániku

BSM a okolnosti a čas vyporiadania podielového spoluvlastníctva posudzoval aj v zmysle § 3, § 115, § 149 a § 150 OZ, keďže považoval tieto okolnosti za významné pri posudzovaní uplatneného nároku. Ďalej odvolací súd k námietke žalobcu voči tvrdeniu súdu prvej inštancie, že manželia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi až kým neprestanú byť manželmi, resp. až keď spolu nežijú v jednej domácnosti dodal, že takýto záver z rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva. Rovnako nebolo možné prisvedčiť tvrdeniu žalobcu, podľa ktorého súd prvej inštancie vytvoril novú kategóriu manželov, ktorí popri tom, že sú manželmi, nemôžu byť aj podielovými spoluvlastníkmi, resp. aj môžu byť podielovými spoluvlastníkmi, ale nevzťahujú sa na nich ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce vzťahy podielových spoluvlastníkov. Odvolací súd napokon doplnil k odôvodneniu súdu prvej inštancie ďalšie dôvody v bode 26., pričom tieto dôvody súviseli s aplikáciou ustanovení § 511 ods. 2 a 3 OZ. Ani v jednom z týchto odsekov sa neuvádza, že by súdy postupovali v zmysle ustanovení upravujúcich BSM, namiesto ustanovení o podielovom spoluvlastníctve. Mimochodom ani ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve nemali byť v predmetnej veci aplikované, nakoľko boli predmetom konania spoločné dlhy strán sporu v zmysle ustanovenia § 511 OZ a nie veci v spoluvlastníctve strán. Na základe uvedeného možno vysloviť záver, že v dovolaní dovolateľ vymedzil otázku takú, ktorú odvolací súd (ani súd prvej inštancie) neriešil, a na riešení ktorej svoje rozhodnutie ani nezaložil. Nenaplnia tak podmienku prípustnosti v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

10.4. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (9Cdo/73/2020).

10.5. V prejednávanej veci ide podľa dovolacieho súdu o takýto prípad.

11. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

11.1. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak to dovolateľ nenamietal a dovolací súd je v zmysle § 440 CSP dovolacími dôvodmi viazaný.

11.2. Pokiaľ dovolateľ namietal závery súdov o spoločnom hospodárení strán sporu do ich rozvodu ide celkom zjavne o skutkové závery súdu prvej inštancie, ktoré predmetom dovolacieho prieskumu v zmysle uplatnených dovolacích dôvodov nie sú.

12. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je daná, preto dovolací súd dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

13. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že jej priznal voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

14. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.